
DICHTERBIJ

Wat een K***-ziekte !!!!!!!!!!!!!!!

Hilbert van Doorne

Wat een K***-ziekte !!!!!!!!!!!!!!!

Hoe vaak per week roep ik dit niet? Hulpverlenerscorrectheid overboord, ongenueanceerd en uit het diepst van mijn tenen? Het is heus niet zo dat ik al fulminerend probeer hulp te verlenen. Hoewel, als ik mijn collega's mag geloven ligt het hart bij mij toch wel erg op de tong. In ieder geval, in de veiligheid van de teamkamer en onder mede-SPVen durf ik best toe te geven dat ik de neiging heb het beestje bij de meest smerige namen te noemen. En dat niet zonder reden!

Een voorbeeld:

De eens zo trotse X in de bijlmerbajes, veters zonder schoenen, bleek hoofd en de uitstraling van een geslagen hond. Hij weet nauwelijks wat er is gebeurd, behalve dat hij mensen heeft geschopt/geslagen/aan de haren getrokken? Hij praat op timide, afgevlakte en gesedeerde wijze. Heeft zichzelf wat aan willen doen in detentie en heeft een psychiater op de neus geslagen. Dat van die psychiater, dat is hem vergeven. Maar die wanhoop, dat doet pijn! Ik herken hem nauwelijks, hij is een schim van zichzelf. Een aantal maanden geleden was hij gestopt met zijn medicatie, wel tegen ons advies. Maar de behandeling is op vrijwillige basis, de familie steunt hem en een signaleringsplan is gemaakt. Hij is ooit eerder psychotisch geweest, maar het ging eigenlijk al geruime tijd goed. Hij deed zijn ding, was bezig met zijn toekomst. In zijn tempo en naar tevredenheid. Dan die ochtend. Hij belt ons op, omdat hij merkt dat het de avond daarvoor niet zo goed ging. Hij is zelf weer gestart met medicatie, en vraagt om advies. Wauw, riepen we nog, wat goed dat hij belt! Vader natuurlijk gesproken, hij merkte al wel wat maar alles is onder controle. Afspraak gepland voor de volgende dag, in overleg met alles en iedereen. Vader geeft aan het begin van de avond nog aan dat het rustig is, er zijn geen zorgen. Totdat vader het huis verlaat ... De sluisen springen open: hij hoort stemmen, ziet duivels. Herkent de aanwezige familieleden niet meer. Gijzelt hen in huis, is bedreigend en tegelijkertijd ongelofelijk bang. De duivel zit in hen. Familieleden ontvluchtten het huis en sluiten zich op in de wc van een buurman. Hij zoekt ze, slaat de buurman, rent gillend de straat op, slaat een omstander. De politie rekent hem, na fors verweer, in.

Een klein halfuur waarin alles anders is geworden.

En nu, een aantal weken later, zit hij nog steeds in detentie. Hij krijgt sloten medicatie, komt nog nauwelijks op de groep. Zit in een speciale isolatieruimte, alleen. In het begin mocht vader hem zien vanachter glas, met 4 bewakers om hem heen. Nu is het regime al wat losser, ik mag met hem apart in een ruimte zitten om te praten. De geslagen hond, een beetje kwijlend van de sederende medicatie. Ik zeg hem dat we alles doen om hem in een kliniek te krijgen, want hij heeft behandeling nodig. Hij kijkt me aan, een soort van dankbaar. Toen, buiten in het zonnetje met mijn collega, werd ook ik overspoeld door onvermogen en frustratie:

"Wat een kut-, kut-, kut-, kut-, kutziekte!!!!!!!!!!!!!!"

P.S: Bovenstaande verhaal speelde zich een maand of 3 geleden af. In de tussentijd is X niet overgeplaatst naar een forensische kliniek of andere GGZ instelling. Binnenkort is er weer een zitting, waarin hopelijk alle rapporten en verslagen en brieven meegenomen worden. Het zou dus zo maar kunnen gebeuren dat dhr. binnenkort weer als vrij man naast mij staat. Of nog een half jaar wacht op plaatsing in een Forensische Kliniek. Wie het weet, mag het zeggen.

Helpen door niet te behandelen

Gerard Lohuis

We spreken elkaar op een avond voor ouders van kinderen met psychiatrische problemen waar zij als moeder aanwezig is. Ze wil wel eens komen praten. Ze begint te vertellen dat ze het over haar zoon wil hebben om te kijken of ze hem niet tekort doet omdat hij geen hulp ontvangt en zij hem daar niet in stimuleert. Haar zoon is enkele jaren geleden twee keer achter elkaar in de war geraakt, waardoor hij opgenomen werd in een psychiatrisch ziekenhuis. De diagnose werd gesteld en een behandeling werd opgestart. Tot zo ver een logisch verhaal. Alhoewel? Wanneer ik naar haar luister, hoor ik hoe ze worstelt met de behandeling die door de artsen wordt voorgeschreven. Haar zoon heeft last van de bijwerkingen van de medicijnen: hij komt aan in gewicht en heeft daarbij last van de passiviteit die door de medicatie wordt veroorzaakt. Het doet me denken aan mijn eigen kinderen en wat ik zou doen wanneer deze situatie mij zou treffen. Ik hoor hoe ze aanvankelijk geprobeerd heeft haar zoon te stimuleren om de voorgeschreven medicijnen te gebruiken maar dat ze merkte dat ze hierdoor haar zoon begon te verliezen. Letterlijk en figuurlijk. In letterlijke zin doordat de eens levenslustige jongen veranderde in een jongen die flink in gewicht aan kwam en weinig ondernemend was. In figuurlijke zin was het haar zoon niet meer omdat hij de behandeling niet wilde volgen en zich aan haar 'bemoeizucht' begon te onttrekken. Hierdoor kreeg ze minder contact met hem en begon ze hem op deze manier te verliezen. Het moet een hels dilemma voor haar zijn geweest. Aan de ene kant wil ze dat haar zoon niet meer in de war raakt en hiervoor zijn volgens de artsen de medicijnen noodzakelijk. Aan de andere kant verliest ze het contact met haar zoon wanneer ze blijft aandringen op het gebruik van de medicamenten.

In de hulpverlening hebben we de laatste jaren veel onderzoek gedaan en kennis verzameld over mensen die psychotisch zijn. Dit heeft geleid tot allerlei voorschriften en protocollen over de manier waarop een behandeling uitgevoerd moet worden om de kans op succes zo groot mogelijk te laten zijn. Deze richtlijnen kent iedere hulpverlener maar brengt tegelijkertijd een probleem met zich mee, namelijk dat alle hulp volgens die methode uitgevoerd moet worden. Dat biedt weinig ruimte voor creatief handelen en handelen volgens inzicht wat in een specifieke situatie het beste lijkt. Wanneer de hulpverlener doet wat voorgeschreven is, kan hij zich professioneel gezien, geen fout maken. Maar daardoor doet hij niet altijd wat goed is. Nu blijkt dat lang niet alle voorgeschreven behandelingen succesvol verlopen. Bij de behandeling van mensen met een depressie is dit het duidelijkst aangetoond en heeft er zelfs toe geleid dat alleen medicatie moet worden voorgeschreven voor mensen die meerdere keren een ernstige depressie hebben doorgemaakt. In vele gevallen lukt het de meeste mensen om op eigen kracht uit een depressie te komen. Toch gebruikt een kleine 1 miljoen Nederlanders antidepressiva, reden waarom Trudy Dehue zich afvraagt of er geen sprake is van een depressie-epidemie. Hetzelfde zien we terug bij drukke kinderen, waarbij al snel wordt gedacht aan ADHD. De vraag is echter of we iemand niet te snel een diagnose opplakken en of medicatie en behandelprotocollen hierbij garant staan voor de juiste behandeling.

Ik hoor haar vertellen dat ze een jaar geleden een keuze heeft gemaakt om uit haar dilemma met haar zoon te komen. Ze wil een moeder voor hem zijn en heeft besloten zich niet meer druk te maken over de weigering van zijn zoon om zich nog langer te laten behandelen. Maar nu vraagt ze zich af of ze hem hierdoor niet tekort doet. Ik ben geraakt door haar oprechtheid en worsteling. Ze vertelt dat het al een jaar goed gaat met haar zoon, ondanks het feit dat hij geen medicatie gebruikt. Hij heeft vrienden en leuke bezigheden. Het lukt hem niet om een studie op te pakken omdat de school waar hij HBO-onderwijs zou kunnen volgen, te groot en massaal is. Hij kan niet tegen de drukte en de grote hoeveelheid jongeren in dat kolossale gebouw. Ik prijs haar vanwege het feit dat ze er voor heeft gekozen om het contact als moeder met haar zoon te behouden. Hoe vaak zie ik niet dat mensen met vergelijkbare problemen eenzaam worden omdat niemand meer met ze wil omgaan. Er wordt dan gezegd dat ze niet meewerken aan de behandeling waarop ze zich terug trekken omdat ze zich niet begrepen voelen. Dat lijkt me het ergste wat een ouder zijn kind zou kunnen aandoen. "Maar wat nu, want hij wil graag verder in het leven en waar hij zich ook meldt voor hulp, steeds wordt er gezegd dat hij dan medicijnen moet gebruiken?" Ik vraag haar of hij überhaupt nog wel eens met een hulpverlener zou willen praten, gezien zijn ervaringen. Het is te merken dat het haar goed doet om haar hart te luchten en niet te horen te krijgen dat ze iets niet goed doet. Het is duidelijk dat het protocol hier onvoldoende werkt en dat het belangrijk is dat de 'mens achter de problemen' weer in beeld komt. Niemand zal veranderen wanneer het nut ervan niet wordt ingezien en wat is het dapper van deze moeder dat ze ondanks alle voorschriften kiest voor haar zoon om het contact met hem te behouden. Ik stel voor dat ze dit gesprek met haar zoon bespreekt en ik hoop dat hij nieuwsgierig wordt naar die hulpverlener die hem niet wil behandelen. Maar wel wil helpen. Er zijn immers meerdere wegen die naar hetzelfde doel leiden. Voor hem moet die weg worden gezocht door van de gangbare paden af te wijken. Ik ben gemotiveerd, nu de zoon nog.

Medicijnen helpen niet maar werken wel

Gerard Lohuis

Het is me niet altijd duidelijk hoe effectief mijn bezigheden als hulpverlener zijn. Ik vind het dan ook heerlijk om in het weekend de tuin aan te pakken en na afloop te zien wat ik gepresteerd heb. In de hulpverlening is het meestal niet meteen te merken wat de behandeling oplevert. Sommige medicijnen hebben redelijk snel effect maar daarmee bestrijden we over het algemeen meer de symptomen dan dat we oorzakelijk het probleem te lijf gaan. Op zich is dat geen probleem want insuline helpt bij suikerziekte en daarbij is meestal ook de oorzaak van het probleem niet aan te pakken. Bij angst zijn er medicijnen die er voor zorgen dat je er niet "verlamd" door raakt, wat soms werkt bij mensen die niet het vliegtuig in durven. Zo zijn er genoeg voorbeelden te geven waarbij hulp direct iets oplevert. Er komt echter meer bij kijken om daadwerkelijk het gedrag en de problemen aan te pakken. Dat vergt geduld van de hulpverlener en inzet van de client. Veranderen kost nu eenmaal moeite omdat oude gewoontes soms hardnekkig zijn. Mensen die willen stoppen met roken of minder willen eten, weten er alles van. Het is niet voor niets dat cliënten die in Amerika behandeld zijn voor hun verslaving, na de behandeling min of meer 'verplicht' deelnemen aan bijeenkomsten van wat we hier de Anoniem Alcoholisten noemen. Door bewust met andere verslaafden na te denken over het gevaar van terugval in oude gewoontes, gebruik van middelen of alcohol, voorkomen ze op deze manier dat de problemen terugkeren. Uit hersenonderzoek wordt steeds duidelijker dat onze hersenen hier ook een functie bij hebben omdat de hersenen natuurlijk langere

tijd 'getraind' zijn en ingesteld zijn geraakt op het gebruik. Om gedrag te veranderen moeten er nieuwe paadjes in de hersenen aangelegd worden, maar wanneer er andere problemen bijkomen, gaan de oude paadjes weer aan het werk. En bij verslaving is er dan het gevaar om opnieuw te gaan gebruiken. Maar hoe help je iemand die zelf niet vindt dat er iets mis is en vooral de buitenwereld zo raar vindt reageren? Waarbij er toch duidelijk sprake is van ernstige problemen. Wouter is daar een voorbeeld van. Ik ken hem nu anderhalf jaar en ben in aanraking gekomen met hem omdat studenten in de studentenflat zich zorgen om hem maakten. Wouter is 34 jaar en woont nog in een studentenhuis. Hij is er blijven wonen nadat hij zijn studie heeft afgebroken. Volgens de studenten leeft Wouter 's nachts en komt hij verward over. Zijn kamer ziet er onverzorgd uit. Het zal duidelijk zijn dat Wouter niet zelf met een hulpvraag bij me komt en dat ik naar hem toe moet. Om niet meteen als een Jehova bij hem aan de deur te komen en een boodschap te verkondigen, stuur ik hem een brief met het voorstel om bij hem langs te komen. De eerste vijf gesprekken zijn kort en zijn bedoeld om te voorkomen dat hij me als bedreiging of bemoeial gaat zien. Langzamerhand krijgt Wouter enig vertrouwen in me, terwijl me duidelijk wordt dat zijn verwardheid te maken heeft met een psychiatrische ziekte. Daar spreek ik nauwelijks met hem over. Wel heb ik het met hem over zijn financiële problemen die gelukkig eenvoudig op te lossen zijn. Wouter wil het vooral niet hebben over medicijnen of dat er iets met hem aan de hand is. Wel wil hij hulp om andere huisvesting te vinden want hij voelt zich te oud voor de studentenwoning. Het is verrassend om te zien hoe hij in de woning die we voor hem kunnen regelen, tot rust komt. Niet dat hij geen stemmen meer in zijn hoofd heeft, of dat hij minder verward wordt, maar hij ervaart zelf meer rust. Het lukt me om met hem hierna te praten over rust en hoe medicatie daar een bijdrage aan kan leveren. Tot hij echter hoort wat de bijwerkingen ervan zijn en hij daar vriendelijk voor bedankt. Bovendien is er met hem niets aan de hand.

Ruim een jaar nadat ik Wouter voor 't eerst gesproken heb, komt zijn broer uit Amerika bij hem. Wouter verheugt zich hier erg op en wil dat ik samen met hem zijn 'leuke broer' ontmoet. In het gesprek met de broer, vraagt deze op een gegeven moment of ik ook vind dat Wouter behoorlijk in de war is. Hij is erg blij dat het met Wouter op vele gebieden beter gaat in vergelijking met een jaar geleden. Maar iss er nu niets te doen aan die verwardheid? Hierop bespreken we de mogelijkheid van medicatie met al z'n bijwerkingen maar ook het feit dat Wouter niet vindt dat er iets met hem aan de hand is. De broer kijkt me hierop indringend aan en vraagt vervolgens aan zijn broer waarom hij zo eigenwijs is. Vervolgens doet hij er een schepje bovenop en meldt dat hij Wouter persoonlijk een pak op z'n donder zal geven wanneer hij van mij te horen krijgt dat hij de medicatie niet gaat gebruiken. Ik probeer de broer tot bedaren te brengen waarop hij me duidelijk maakt dat zijn broer door en door verward is, van huis uit, en dat zijn moeder altijd al heeft gezegd dat je Wouter bij kop en kont moet pakken, anders luistert hij gewoon niet. Dat heeft hij zojuist gedaan. Wouter vertrekt hierop met een recept en zijn broer keert terug naar Amerika. In het volgende gesprek met Wouter, meldt hij dat hij de medicijnen gebruikt, maar er niets van merkt. Ik zie een opmerkelijke verbetering, maar Wouter merkt daar blijkbaar niets van. Ik houd hem daarop voor dat hij dan waarschijnlijk de medicijnen niet meer gaat gebruiken, waarop hij me verbaasd aan kijkt. "Je hebt er zo vaak over gesproken en nu gebruik ik het en nu denk je dat ik er mee stop. Nee ik doe het voor mijn broer".

Wat mij in al die tijd niet is gelukt, daar is zijn broer binnen een half uur in geslaagd. Wouter gebruikt medicijnen! Inmiddels gebruikt Wouter een half jaar zijn medicatie maar vindt nog steeds dat er niets met hem aan de hand is. Wel merkt hij dat hij meer contacten heeft gekregen, maar dat komt volgens hem niet door de medicijnen.